

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

5. An elementa in se inuicem conuerti possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Confirmatur, quia secundum Philosophum nō omnia elementa sunt sibi inuicem assymbola, id est, conuenientia in aliqua vna qualitate, sicut terra conuenit cum igne in siccitate: sed hoc esset falsum, si præter duas haberent tertiam, vt patet.

Respondent aduersarij, Philosophum intelligendum de conuenientia in aliqua qualitate notabili, & sensibili.

Contra primo, quia gratis sic explicatur.

Secundo, quia si non habent conuenientiam in aliqua qualitate sensibili, vnde colligitur quod vlla ratione habeant talem conuenientiam?

Obiicit: si aqua verbi gratia non haberet cum sex gradibus frigoris, verbi gratia, duos caloris, sequeretur quod ignis in instanti absque successione produceret in ea duos gradus caloris; quia ratio successione in calefactione oritur ex resistentia formæ incompatibilis; sex autem gradus frigoris non sunt incompatibiles cum duobus caloris, vt patet: ergo producerentur illi duo gradus in instanti.

Respondeo: si successio solum oriatur ex incompatibilitate formæ contrariæ, concedendo sequelam: nec id est vllō modo inconueniens.

CONCLUSIO VLTIMA.

Omnes qualitates primæ symbolice sunt eiusdem speciei. *38. Omnes qualitates primæ symbolice, id est, eiusdem nominis, verbi gratia omnes calores, omnes frigiditates, sunt eiusdem speciei in quocumque subiecto; & præsertim hoc est verum de qualitatibus per se competentibus elementis & mixtis. Hæc est communissima.*

Probat, quia non sunt multiplicandæ species rerum absque necessitate: sed non est vlla necessitas rationis, authoritatis, aut experientie multiplicandi specie huiusmodi qualitates, sed potius quantum ad experientiam omnem & rationem, constat, quod non habeant vllam distinctionem præter maioris, aut minoris intensiōis, ac extensionis.

Dixi autem id esse præsertim verum de qualitatibus huiusmodi per se competentibus corporibus sublunariis, quia mihi non tam certū est quod calor à sole productus, sit eiusdem speciei cum calore ignis, quia quantum ad mutationem quam sentimus in tactu nostro, inter vtrumque calorem videtur esse alia differentia præter maiorem, aut minorem intentionem: sed hoc relinquo cuiuscumque propriæ reflexioni. At quantum ad rationem existimo nullam esse, quæ prober diuersitatem specificam etiam inter calorem solarem, & ignis.

Dices: sub sole extinguitur ignis: ergo calores solis, & ignis distinguuntur specie, quia alias non deberet extinguī ignis.

Respondeo, negando consequentiam, quidquid sit de antecedenti (de quo sane dubito, si ad sit pabulum sufficiens ad conseruationem ignis) nam illa destructio ignis posset prouenire ex aliis qualitatibus introductis aut in ipso igne, aut in pabulo ipsius.

Dices secundo, calor elementaris destruit plantas, quas conseruat solaris: ergo distinguuntur specie.

Respondeo negando consequentiam, quia destructio plantarum posset prouenire, vel ex nimia, vel mala applicatione caloris elementaris, & non ex diuersitate specifica ipsius, vnde etiam calor Solis immodicus eas destruere solet sapissime.

QVÆSTIO V.

An Elementa in se inuicem conuerti possint.

40. *R* *Vnus hic cap. 6. quæst. 1. putat elementa symbola, quæ scilicet, conueniant in aliqua qualitate, posse immediate in se inuicem conuerti, vt terra in ignem, aqua in aërem, non posse vero dissymbola, id est, quæ non conueniant in aliqua qualitate, vt aquam & ignem. Auerſa sectio. existimat quodlibet elementum in quodlibet immediate conuerti posse. Arriaga opinatur nullum in alterum posse immediate conuerti, licet quodlibet possit conuerti in quodlibet mediate, suppo-*

sito scilicet quod prius conuertatur in aliam substantiam.

CONCLUSIO I.

Non omne elementum potest in se aliud elementum immediate conuerti sine symbolo, sine dissymbolo: est Arriaga contra Ruum, ac Auerſam.

Non omne elementum potest in se aliud elementum immediate conuerti sine symbolo, sine dissymbolo: est Arriaga contra Ruum, ac Auerſam.

Probat experientia, quia quantumuis aqua, aer, & terra sint sibi inuicem optimè applicata, non constat tamen quod vllum ex illis augeatur per conuersionem alterius in se. Quod ad ignem vero attinet, in primis non apparet quod possit in se conuerti aquam, nec in aquam immediate conuerti; quandoquidem ad applicationem aquæ ad ignem, ignis ipse extingui solet sine augmento aquæ, sed potius cum vtriusque destructione: Sed nec aërem conuerti solet in se, alias posset per applicationem aeris solius conseruari, quemadmodum potest per applicationem ligni, aliarumque materiarum, ex quibus immediate generari ipsum videmus. Nec etiam videtur quod per aërem conuerti possit: nam si aer sit calidus & humidus, non potest destruere vllam partem caloris ignis, & per humiditatem ipsius non videmus vnamquam aliquid remitti de siccitate ignis: quomodo ergo poterit conuerti in se immediate ignem?

41. *Quod si aer sit frigidus, profecto apud nos non est frigidior aqua: ergo non poterit magis quam aqua diminueri calorem ignis. Adde nulla experientia constare, quod aer applicatus igni ipsum in se immediate conuertat. Fortassis autem ignis posset immediate conuerti in se terram, quia potest augere calorem terræ vsque ad gradum dispositiū ad formam suam, si calor dicatur esse vna ex qualitatibus propriis terræ; & potest destruere frigus ipsius, si dicatur terra esse frigida & non calida. Fateor tamen hanc rationem non sufficere, quia quæ ratione posset producere in terra tantum caloris, quantum sufficit pro dispositione ad formam suam, posset etiam in cineribus; tamen non potest conuerti cineres in se, vt patet experientia.*

Confirmatur totum hoc, specialiter contra Ruum, quia licet ex elementis symbolis, quæ conueniant in aliqua qualitate, illud quod haberet plus qualitatibus symbolæ, posset fortassis conuerti alterum, quod minus haberet, vt dixi iam de igne respectu terræ; tamen quod minus habet non videtur vlla ratione posse conuerti alterum quod magis habet.

Obiicit, elementa habent qualitates, secundum quas possunt in se inuicem agere: ergo possunt immediate se inuicem conuerti.

Respondeo distinguendo antecedens: secundum quas possunt agere sufficienter in se inuicem ad conuersionem mutuam immediatam, nego antecedens: secundum quas possunt agere insufficienter ad hoc, tranſeat antecedens, quia non apparet quomodo terra possit agere in ignem per qualitates primas, cum nullam habeat qualitatem primam maioris intensiōis quam ipsemet ignis: & eadem ratio est de aere respectu aquæ, loquendo de aere inferioris regionis, qui non est frigidior, nec humidior quam aqua. Et si dicatur esse calidus, certe nec humidior quam aqua. Et si dicatur esse calidus, certe non habet virtutem reducendi aquam ad tantum calorem ad quantum ipsum reducit ignis, nec tamen calor ab igne productus sufficit ad destruendam aquam; nec consequenter potest esse dispositio sufficiens ad aliam illam formam substantialem: ergo multo minus ad hoc sufficeret calor ab aere in eo productus.

42. *Obiicit secundo*: exigua gutta aquæ in magnum rogi iniecta conuertitur in ignem: ergo male diximus aquam non conuerti in ignem.

Respondeo negando antecedens: conuertitur enim prius in fumum, aut aliam aliquam substantiam.

Confirmatur hoc, & simul conclusio: quia quando aqua, & ignis agunt in se inuicem, necessarium est, vt prius producat temperamētum quatuor qualitatū in elemento conuertēdo in eo gradu, in quo est dispositio ad aliquam formam alterius elementi, aut mixti, quam in eo gradu, in quo est dispositio aut ad aquam, aut ad ignem: ergo prius produci debet forma aliqua mixti, aut alterius

rius elemēti, quā forma aquae, aut ignis, quia quādo producit dispositio ad formam aliquam, illa forma debet introduci naturaliter. Probatur antecedens, quia combinatio quatuor qualitatum in aliquo gradu ex gradibus, in quibus debent esse simul in subiecto, antequam expellantur duae ex illis, necessario debet esse dispositio ad formam mixti, aut alterius elementi.

43. *Obiicit tertio*, flamma ignis, quando destruitur, conuertitur in aërem, & hoc actione ipsius aëris: ergo aër conuertit ignem immediate in se.

Respondeo negando antecedens pro secūda parte, quod probō manifesta experientia, quia si quis subtraheret pabulum igni distanti à maxima flamma, periret: sed certum est quod in illo instanti non possit conuerti in aërem actione aëris: ergo non conuertitur in aërem virtute aëris.

Respondeo secundo, negando antecedens pro secunda parte, quia licet desinat tum, non conuertitur in aërem, sed in aliquas exhalationes, aut alias similes substantias tenues.

Obiicit quarto, Philosophum 2. de gen. c. 4. qui ait, elementa esse in se inuicem transmutabilia: ergo quodlibet potest generare sibi simile ex quolibet alio immediate.

Respondeo, negando consequentiam: sufficit enim ad veritatem istius locutionis quod possint generari ex se inuicem mediate.

Deinde, si loquatur Philosophus de immediata transmutatione, potest adhuc esse verum per hoc, quod quodlibet possit in se conuerrere quodcumque aliud etiam immediate, si inueniret ipsum per alias causas sufficienter dispositum; hoc autem est contra conclusionem, quae tantum negat elementa actione sua sola posse quaelibet alia in se conuerrere.

An symbola elementa facilius conuertantur in se inuicem, quam dissymbola.

44. *Quaerit*, an si elementa conuerterent se in se inuicem, facilius esset elementis symbolis conuerrere se quā dissymbolis. Huius quaesiti pars affirmatiua communiter tenetur, & solet probari, quia facilius est agenti expellere duas qualitates cōtrarias à subiecto quā vnā solam: sed, ut vnum elementum conuertat aliud symbolum, deberet per se tantum expellere vnā qualitatem, nempe illam, in qua non conuenit; ut vero conuerteret dissymbolum, deberet expellere per se duas qualitates contrarias suis: ergo facilius potest conuerrere elementum symbolum quam dissymbolum.

Hec probatio, imprimis supponit falsum in sententia nostra, nempe quod elementa symbola conueniunt in vna qualitate, & disconueniunt in altera: nam cum terra sit sicca & calida, in vtraque qualitate conuenit cum igne, cui & symbola, & in vtraque disconuenit cum aqua & aëre, quibus est dissymbola; & cum aër sit humidus & frigidus, in vtraque qualitate conuenit cum aqua, cui est symbolus, & in neutra conuenit cum igne, aut terra, quibus est dissymbolus. *Præterea*, quamuis terra esset frigida & sicca, & aër humidus & calidus, ac propterea conuenirent in vna tantum qualitate cum elementis sibi symbolis, ut supponitur in hac probatione, adhuc difficile est ostendere quod facilius sit agenti expellere per se vna qualitate aliam qualitatem contrariam, quā duas; quando habet duas contrarias illis duabus per se expellendis, per quas eas expellat: tam enim videtur facile per calorem, & siccitatem expellere frigus, & humiditatem, aut è contra, quam per solum calorem solum frigus aut contra. Vnde maior præmissæ probationis facile negari posset.

Nec tollitur vis huius replica dicendo quod facilius sit agenti agere per vnā solam virtutem quā per duas, ut patet experientia, quia constat quod facilius sit homini per potentiam visuam solam videre bene, quā per visuam & auditivam videre, & audire.

Nam contra hoc est, quod quamuis hoc verum sit in potentiis vitalibus requirētibz attentionem, & conatum; non tamen in potentiis naturalibus non vitalibus, quæ non requirant huiusmodi conatum, ac attentionem, nec fatigantur in suis operationibus.

Probatur eadem pars aliter in sententia assēntēte terram

esse siccam & frigidam, & aërem humidum & calidum; aquam vero humidam ac frigidam, & ignem calidum & siccū: facilius est igni expellere per se frigus infra summum à terra, quā frigus summum ab aqua: ergo facilius est elemento conuerrere symbolum in se, quā dissymbolum.

Hæc etiam probatio non sufficit, quia licet probet fortassis quod sit facilius igni conuerrere terram, quā aquam; tamen non probat vniuersaliter, quod sit facilius elemento conuerrere symbolum quā dissymbolum, quia non sequitur inde quod sit facilius igni expellere humiditatem summam ab aëre, quā humiditatem infra summum ab aqua: (in quo gradu humiditas reperitur in illis secundum sententiam quæ in hac probatione supponitur) deinde non probat quod facilius sit aquæ expellere siccitatem summam à terra, quā infra summam ab igne, quamvis forte probet quod facilius esset ipsi expellere calorem infra summum ab aëre, quā summum ab igne.

Deinde quamuis frigus summum difficiliter tolli potest, quā frigus infra summum, tamen fortassis est facilius igni tollere frigus summum ab aqua, quā infra summum à terra, propter duritiem terræ supra aquam.

46. *Probari posset eadem opinio* in sententia nostra, qui ponimus elementa symbola conuenire in vtraque qualitate; quia facilius est igni augere calorem terræ, quā expellere totum frigus aquæ, & humiditatem eius: ergo facilius est ipsi conuerrere terram symbolam in se, quā aquam dissymbolam.

Verum hæc etiam probatio non probat vniuersaliter hanc partem: nam non probat quod terræ facilius sit conuerrere ignem, quā aquam, & oppositum potius constat, quia non potest vlla ratione expellere aliquid de calore ignis, aut siccitate; potest vero aliquid tollere de frigore aquæ, & humiditate.

Itaque concludo: quando dicitur quod facilius sit conuerti symbola in symbola, quā dissymbola; hoc non intelligi per ordinem ad actiuitatem ipsorum elementorum: sed quatenus ex natura rei facilius est symbolū per alia agentia disponi ad formam elementi symboli, quā dissymboli; quia magis accedit dispositio symboli cum dispositione alterius symboli, quā cum dispositione dissymboli.

Q V Æ S T I O VI.

An elementa possint generare elementa distinctæ speciei.

47. *D* Vas difficultates continet hæc quaestio: *Prima*, an vnum elementum possit producere aliud elementum distinctæ speciei, verbi gratia, ignis terram, aut aquam, aut aërem. *Secunda*, an duo elementa distinctæ rationis possint producere tertium elementū, verbi gratia, ignis, & aër aquam, aut terram; vel ignis & aqua aërem, aut terram. Pro resolutione aduertendum ex dictis *quaest. 4.* secundum nos aquam & aërem esse symbola inter se, & dissymbola igni & terræ; & similiter ignem & terram esse symbola inter se, & dissymbola aquæ & aëri.

In sententia vero aliorum, qui ponunt terram frigidam, & aërem calidum, ignis & aër sunt symbola, & ignis etiam, ac terra; ignis vero, & aqua sunt dissymbola: aqua autem, & aër sunt symbola, & aqua etiam, ac terra; aër vero, & terra sunt dissymbola. Vnde sequitur primo quod duo tantum sunt paria elementorum dissymbolorum, nempe ignis ac aqua, & aër ac terra; quatuor vero sunt paria elementorum symbolorum; nempe aqua & aër, & aqua ac terra, ignis & aër, & ignis ac terra in hac sententia; in sententia vero nostra è contra duo sunt paria symbolorum, & quatuor dissymbolorum.

Sequitur secundo, Elementa symbola in nostra sententia conuenire in vtraque qualitate, in alia vero sententia in vna tantum.

CONCLUSIO I.

48. *Vnum elementum non potest producere aliud elementum distinctæ rationis.* Hæc est communis.

Probatur à Runio 2. de gen. cap. 6. quaest. 3. quia si vllum elementum